

Torbjörn Johansson: Tal på första maj 2023

Datum
1 maj 2023

Plats
Skara

1 Kamrater,

Det är 1 maj.

5 Det är arbetarrörelsens högtidsdag.

Det är vår dag.

10 Aldrig är väl fanorna rödare, vårblommorna så vackra och våra känslor så svallande som idag.

Så ska det vara på 1:a maj här i Skara!

Min födelsestad!

15

Hemma!

Vi önskar att denna dag ska vara en fin dag.

20 En fin dag för alla människor över hela världen.

Så är det naturligtvis inte och jag tänker främst på våra kamrater i Ukraina.

25 På alla människor som bor i detta land som drabbats av Putins invasion av landet.

Jag tänker på Ivanna, en facklig kamrat till mig, som bor i Kherson.

Hon är aktiv i järnvägsfacket.

30

Innan kriget fylldes hennes vardag av vanligt fackligt arbete.

Möte med arbetskamrater och samtal om arbetsvillkor och arbetsmiljö.

35

Möte med arbetsgivare och förhandlingar för att skapa trygghet för vanligt folk.

Nu fylls hennes dagar istället med att dela ut nödsändningar, försöka trösta oroliga arbetskamrater och få det allra nödvändigaste att fungera.

40

1:a maj är alla arbetares dag.

Ivannas och hennes kamraters också.

45 Palmecentret samlar in pengar till Ukraina.

Gå in på deras hemsida och ge en slant.

* * *

50

Jag tänkte idag tala med er om avtalsrörelsen.

Avtalsrörelsen är fackets livsluft.

55 Det är där vi förhandlar om hur värdet av det arbetet vi skapat ska fördelas.

Vi befinner oss i tuffa tider och gick in avtalsrörelsen med en enorm inflation.

Men varifrån kom denna inflation?

60

Den kom i spåren av covid-pandemin.

Inte från hur vi hanterade den här i Sverige, knappast från Europa.

65 Men i USA fick inflationen kraft inte bara från krig och skenande oljepriser, utan också från pandemihantering.

Tänk er en lockdown i ett land utan socialt skyddsnät.

Tänk er det utifrån för det finns stora och viktiga skillnader mellan Sverige och USA när det gäller synen på samhällskontrakt.

75 I Sverige finns det en stark tradition av att ha ett samhällskontrakt som säkerställer att alla medborgare har tillgång till vissa grundläggande sociala tjänster och skyddsnet.

Såsom utbildning, sjukvård, social trygghet och arbetslöshetsersättning.

80 Detta sociala skyddsnet finansierar vi genom skatter och en omfattande offentlig sektor.

I USA är samhällskontraktet annorlunda.

85 Det finns inte alls samma uttalade förväntningar på staten att erbjuda dessa sociala tjänster och skyddsnet.

I stället är det upp till den enskilda individen att klara sig själva.

90 Detta är en utmaning för alla människor som inte har tillräckligt med resurser.

Det skapar enorma klyftor som är mycket större än de vi har i Sverige

Till exempel när det gäller hälsa, utbildning och arbetsmarknad.

95

I Sverige har sociala tjänster lett till ett jämförelsevis starkt skyddsnet och jämlikhet.

100 Medan i USA är ojämlikheten och den ekonomisk osäkerheten så mycket mer utbredd.

Som jag sa.

Tänk er en lockdown i ett land utan socialt skyddsnet.

105

Är det ens möjligt?

Nej, men de gjorde det ändå.

110

Det enda sättet att rädda vanligt folk i ett sådant land är genom helikopterpengar.

Vad är det undrar ni?

115

Så här gick det till.

Staten tryckte nya dollarsedlar och delade ut allmänt till medborgarna.

120

Som att flyga över landet med helikopter och dela ut utan att ta hänsyn till vilket behov varje individ hade.

Hör nu här!

125

Mellan 2020 och 2022 ökade mängden dollar motsvarande halva mängden av alla dollar som någonsin tryckts under dollarns existens.

En enorm mängd pengar.

130

Vi kan inte ta in hur många dollar det var som pressades ut över USA.

Från Los Angeles till Boston.

Från Anchorage i Alaska till Austin i Texas.

135

Det borde ha lett till att dollarns värde faller.

Men nej.

140

Det som hände istället var att inflationstrycket ökade så fort pandemins effekter avtog.

Det tog skruv rejält.

145

Då när inflationen drog iväg.

Då gör USAs riksbank, Federal Reserve, det som Sveriges Riksbank också gjort.

150 De höjer räntan.

Rejält.

Tänk er då att ni ska investera en massa pensionspengar.

155

De vill ni naturligtvis ha så god avkastning på som möjligt.

Det vill alla som har stålar.

160 Alltså placerar pensionsbolagen och alla andra som en slant över pengarna där det är som högst ränta.

I Sverige noll procent, USA fyra procent.

165 Lätt val eller hur!?

Det som då händer är att en massa pengar lämnar EU och naturligtvis även svenska kronor.

170 Därmed ökar dollarn i värde och andra valutor minskar i värde.

Det gör att alla som placerar sina svenska kronor i dollar tjänar ytterligare

Vilket ökar värdet på dollarn ännu mer.

175

Det innebär att allt som vi handlar på internationella marknaden som olja där priset är satt i dollar.

I Sverige blir dessa varor dyrare.

180

Också vidare.

Lägg till detta Putins jävla krig i Ukraina.

185 Alltså som jag nämnde i inledningen.

Detta vanvett.

190 Denna förstörelse och allt lidande som vanligt folk utsätts för i Ukraina.

Det går inte en dag utan att jag tänker på alla dessa män, kvinnor och barn som utsätts för bomber och beskjutning.

195 Men...

Allt hänger trots allt ihop.

Vi försöker stoppa Rysslands försäljning av olja och gas.

200

Ryssland blockerar ukrainska jordbruksprodukter.

Ni vet säkert att Ukraina är Europas kornbod.

205 Det innebär att bensin, vete, majs med mera och elpriser rusar i höjden.

Det vet jag att ni också har märkt.

Där har ni en perfekt storm.

210

Det blåser som bara den!

Det är det som alla LO-medlemmar känner av.

215 Städerna på Stadshotellet här borta runt hörnet.

Personalen på OK/Q8-macken på Skaraborgsgatan.

Och hemtjänstpersonalen i bilen som nyss åkte förbi.

220

För vanligt folk minskade köpkraften med över tio procent under 2022.

Det tar sig praktiska uttryck.

225 Knattarna äter mer på skollunchen.

Indraget TV-mys.

- 230 Ni som skruvade ner temperaturen i huset i vintras funderar på hur det ska bli under vintern som kommer.

Det var i denna miljö vi inledde avtalsrörelsen.

- 235 Vi valde tidigt att inte försöka kompensera våra krav för inflationen av tre orsaker.

För det första.

- 240 Det vi i facket förhandlar med arbetsgivaren om är fördelningen av det mervärde som vårt arbete skapar.

För det andra.

- 245 Vi har tidigare, på 80-talet, prövat att kompensera inflationen med rejäla lönehöjningar.

Men det fungerade inte. Vi höll på att köra Sverige i putten

- 250 Det är ofta det som man menar att det blir en pris- och lönespiral.

Reallönerna sjönk trots höga nominella höjningar.

- 255 Man ska också komma ihåg att det tog oss många år att hämta oss från den situationen.

För det tredje.

- 260 Vi ville inte ge upp industriavtalets lönesättande modell att utgå från inflationsmålen plus produktivitetsökningen.

Det har historiskt visat sig vara en riktigt bra modell som gav ökande reallöner med 70 procent mellan 1995 och 2021, förmodligen ett världsrekord.

Därför, kamrater.

Krävde vi i LO-samordningen i år 4,4 procent på ett år plus en låglönesatsning.

270 Ett historiskt högt krav.

Nu har vi ett första resultat.

275 Märket är satt till 4, 1 procent det första året, till det kommer en satsning på lägsta lönerna med 1 350 kronor. Det andra året är på 3,3 procent och för de som tjänar under 28 211 kronor en låglönesatsning om 931 kr.

Det är det högsta resultatet i modern tid.

280 Vi tog sats, satsade högt och kom långt.

Och nu har vi växlat upp löneökningstakten.

Inte bara i år och nästa år.

285

Utan framåt.

Vi har taktat upp.

290 Löntagarnas andel av kakan ska växa.

Men det kommer inte att gå på en dag.

295 Nu kommer vi att hålla i så att alla de 450 kollektivavtalen som ska tecknas i avtalsrörelsen skrivs under på denna nivå.

Alla ska med!

* * *

300

Men det räcker inte för att återställa köpkraften för vanligt folk.

Därför kräver LO att fler tar sitt förnuft tillfånga.

305

De besuttna, kapitalister, VDar och chefer måste också hålla igen.

Klyftorna ska minska.

310 Det håller inte att de besuttna skor sig om samhället ska hålla ihop.

Dessutom!

Politiken måste ta sitt ansvar.

315

Därför kräver LO idag på 1 maj att barnbidraget höjs med 450 kr.

En tidsbegränsad sänkning under ett år av avgiften till förskola och fritids genom att procentsatsen för avgiften sänks från 3 till 2 procent av den
320 sammanlagda hushållsinkomsten per månad för förskola och från 2 till 1 procent för fritids.

För dem med maxtaxa innebär det en sänkning med ca 550 kr per barn.

325 Totalt innebär det 1 000 kr/per barn och månad.

Eller låt oss säga en rejäl matkasse.

Sänkningen kommer även dem under taket till del.

330

I en tid av kris måste politiken göra skillnad för vanligt folk.

* * *

335 Vi ser nu att inflationen klingar av och de flesta tror att den blir runt två procent i början av nästa år.

Efter det kommer vi att börja en ökning av reallönerna under 2024.

340 Men det som säkert är att vi visar nu att den svenska modellen håller.

Tillsammans tar vi ansvar.

345 Det känns väldigt bra att nästan alla förbund är med och tar ansvar i en svår tid
och att vi gemensamt tar oss ur denna situation.

Det bådär gott för framtiden.

350 För alla.

Vi gör det tillsammans.

Vi ska värna den svenska modellen!

355

Stärka samhällskontraktet!

Över klasser och generationer!

360 Vi är alla i detta tillsammans och vi ska dela både bördorna och frukterna
rättvist och solidariskt.

Tack för att ni lyssnade.

365

Taggar

2020-tal, 2023, Facklig kamp, Första maj, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/torbjorn-johansson-tal-pa-forsta-maj-2023>

370

375

380